

Sammendrag:

Barns daglige reiser i Oslo, Akershus og Buskerud

TØI rapport 1139/2011
Forfattere: Aslak Fyhri og Beate Elvebakk
Oslo 2011, 60 sider

3298 barn i alderen 7 til 15 år og deres foreldre svarte på spørreskjema om barnas daglige reiser og hvordan de leker i hverdagen. Undersøkelsen ble gjennomført i Akershus, Oslo og Buskerud. Resultatene viser at flesteparten av barna fortsatt går til skolen, selv om bilen er det mest brukte transportmiddelet på fritidsreiser utenfor byområdene. Foreldrenes svar samsvarer stort sett med barnas, bortsett fra at foreldrene er mer bekymret for at det skal skje noe med barna enn det barna selv er.

I 1990 publiserte Policy Studies Institute (PSI) i London 'One False Move ... A Study of Children's Independent Mobility' (Hillman, Adams & Whitelegg, 1990). I 2010 gjennomføres undersøkelsen på nytt, denne gang i 14 land. TØI gjennomfører den norske delen. Undersøkelsen gjør det mulig å foreta sammenligninger mellom forskjellige land, i tillegg til å studere utviklingen i barns reisemåter i Norge over tid. Denne rapporten beskriver den norske delen av studien.

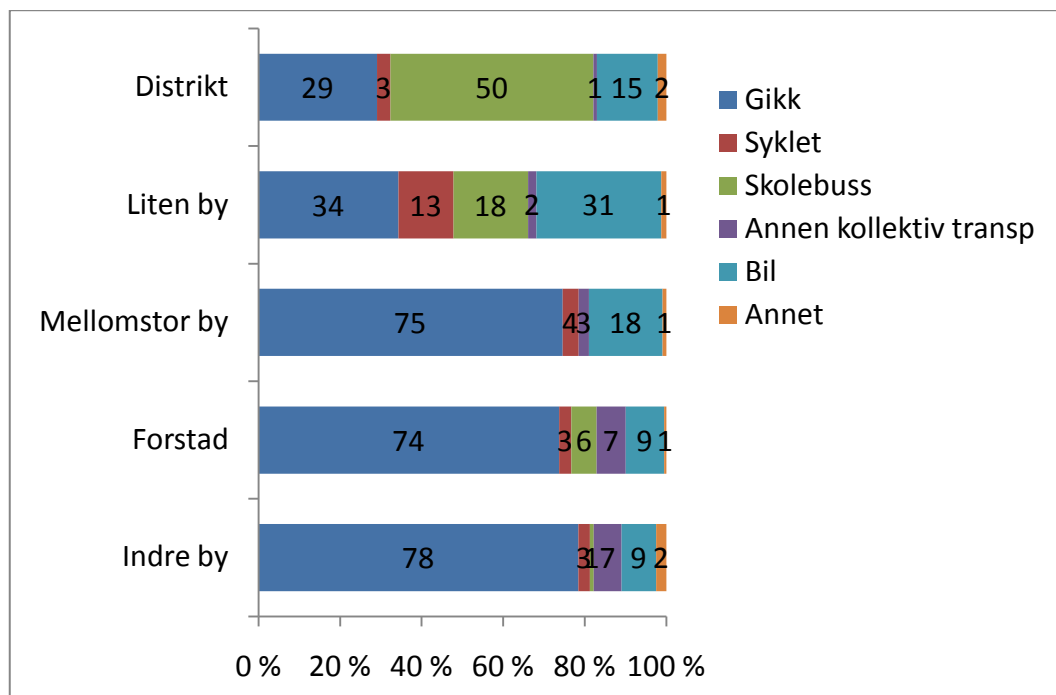
Til sammen 3298 barn i 2. til 10. klasse fra Oslo, Akershus og Buskerud deltok i undersøkelsen. Noen barn gjennomførte spørreundersøkelsen under veiledning av en assistent i klasserommet, og noen fikk skjemaet med seg hjem for å fylle det ut. En multipell regresjonsanalyse viste at intervjuprosedyren ikke hadde noen betydning for hvordan barna svarte, men at det hadde noe betydning for hvem som svarte. Det var en litt høyere andel ungdomsskoleelever enn barneskoleelever som svarte på hjemmeundersøkelsen.

De aller fleste av barna (59 prosent) gikk til skolen på intervjudagen. Den nest vanligste reisemåten var å bli kjørt i bil (16 prosent). Det er enda flere barn (66 prosent) som går hjem fra skolen enn til skolen.

De aller fleste (56 prosent) er veldig trygge når de er ute i sitt eget nabolag, og svært få (7 prosent) er utrygge.

Sammenligningen med tidligere undersøkelser av barns mobilitet i de tre fylkene viser at det har skjedd en betydelig dreining fra gange til mer kjøring i privatbil fra slutten av 70 tallet og til nå. Denne endringen er imidlertid mest merkbar blant de minste barna, for eldre barn bli noe av dreiningen oppveid av en økt andel som sykler. Det har ikke skjedd store endringer siden 2005. Andelen barn som kjøres, går og sykler til skolen er relativt stabil i perioden. Med de forbehold om må tas om metodeforskjeller i ulike studier, indikerer derfor disse tallene at nedgangen i barns aktive transport har stanset opp.

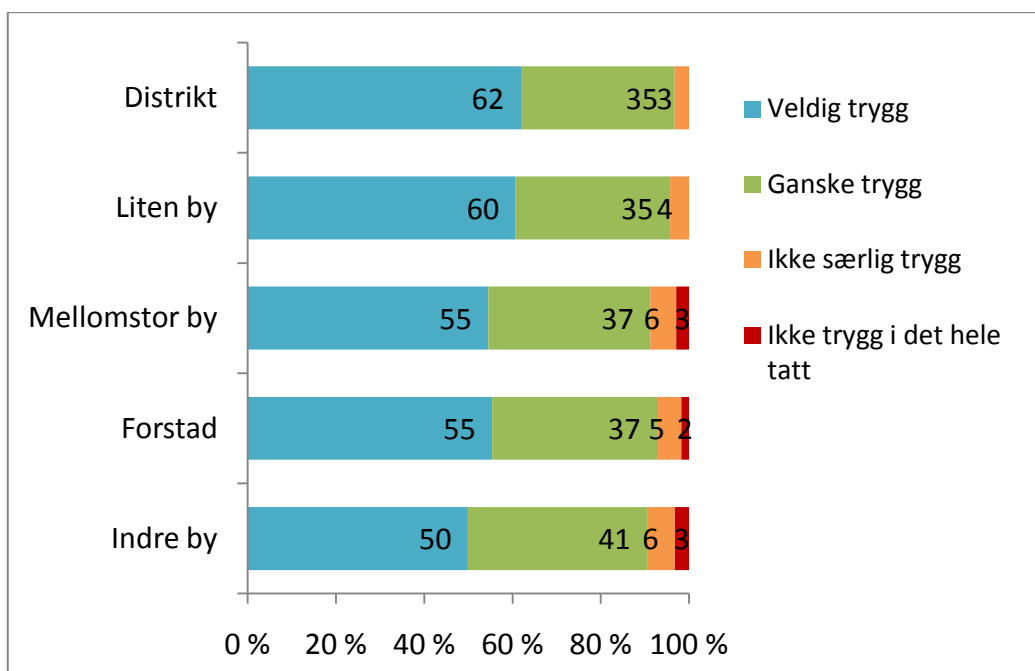
Det er langt flere barn som går til skolen i Oslo (79 prosent) enn i Buskerud og Akershus (47 og 44 prosent). Buskerud har den høyeste andelen som blir kjørt i bil (27 prosent). Mens gange var den vanligste transportmåten på fritidsreiser i Oslo, var bil den klart vanligste i Akershus og Buskerud.

Figur 1. Reisemåte til skolen etter type område. Prosent

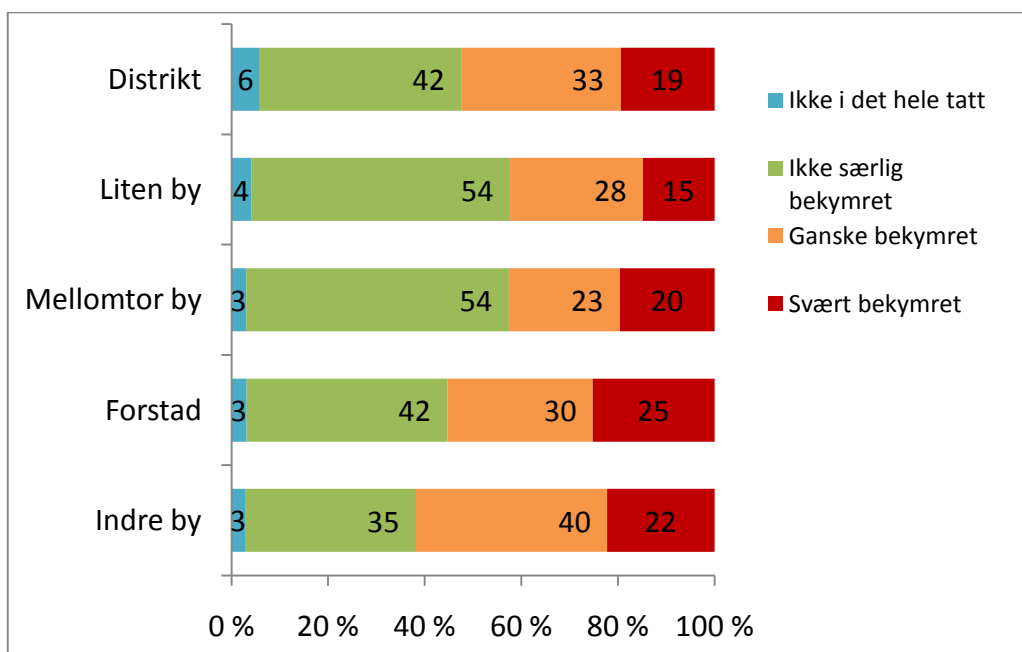
Forskjellene mellom områder er enda tydeligere dersom man ser på hva slags geografiske områder skolene befinner seg i. Det er en langt høyere andel barn som går i byområder enn utenfor byene. Det er liten forskjell mellom indre by, forstad, og andre byområder med hensyn til andelen som går. Den klart høyeste andelen som blir kjørt finner vi i det som defineres som "liten by", mens den høyeste andelen som reiser kollektivt finner vi i distriktet. Dette kan sannsynligvis i hovedsak forklares ved avstand til skolen.

Også når det gjelder trygghetsfølelse i nabolaget, ser man tydelige forskjeller mellom de forskjellige geografiske områdetypene. Jo mer urbane områdene er, jo mer utrygge føler barna seg. Mens 50 prosent av barna i indre by er veldig trygge, er denne andelen på 62 prosent i distriktet.

Figur 2. Opplevelse av trygghet i nabolaget etter type område. Prosent

Foreldres bekymring for trafikkulykker er påvirket av graden av urbanisering, selv om det ikke er en like entydig sammenheng mellom type område og bekymring som vi fant hos barna. Den høyeste andelen som er bekymret finner vi i indre by, men den laveste andelen finner vi i mindre byer. Vi finner altså en høyere andel bekymrede foreldre i distriktet enn i de små og mellomstore byene. Dette kan skyldes at trafikken går fortere, og at veger er dårligere tilrettelagt for skolebarn på landsbygda. Generelt sett ser foreldrene ut til å være langt mer bekymret enn det barna selv er. Dette er i tråd med tidligere funn.

Figur 3. Bekymring blant foreldre for at barna skal bli utsatt for en trafikkulykke når det krysser vegen etter type område. Prosent